मातृभाषा पिपल पुस्तकको बारेमा

यो ग्रन्थमाला भाषानुभव विधिबाट तयार गरिएको हो। यस विधिमा लेखकले आफ्नो अनुभवको कथालाई आफ्नै मातृभाषामा तयार पार्दछ।

यस किसिमका कथाहरू सत्य घटनामा आधारित हुनुका साथै गाउँका मानिसहरूको अनुभवसँग मेल खाने र आफ्नै मातृभाषामा लेखिएको हुनाले उनीहरूले यसमा बढी चासो लिन्छन्। वास्तविक अनुभवको घटनाबाट बनेका यस्ता कथाहरू पढ्दा नव साक्षरहरुले पछि आउने घटनाको अड्कल पहिले नै पाउँछन् जसबाट उनीहरूको आत्म विश्वास र वाचन प्रवाह बढ्दै जानुको साथसाथै आफ्नो मातृभाषा संरक्षण र संर्वधन हुने हुनाले यसको छुट्टै महत्व रहेको छ।

यो ग्रन्थमालाले नव साक्षर पाठकहरूलाई बोली-चालीको भाषाबाट कुशलतापूर्वक किताबी भाषामा लैजान चाहन्छ। जब उनीहरूमा पढ्ने बानी बस्दै जान्छ, परिष्कृत शैलीका नयाँ नयाँ लेखहरू पनि पढ्न सक्ने हुन्छन्।

प्रत्येक शीर्षक छुट्टा छुट्टै भएतापनि यस ग्रन्थमालामा प्रयोग भएका भाषाका विभिन्न रुप, शैली र संरचनाको माध्यमबाट नव साक्षर पाठकहरूले आफ्नो भाषाको विकास गर्न सक्दछन् भन्ने विश्वास गरिएको छ।

प्रकाशकः मातृभाषा पिपल पुस्तक परियोजना - २०६३

पिपल पुस्तक

राफिलको सिरान

- साकालेईय साइसा
- उछिन उछिन साइसा
- उछिन्चा गारो
- आप्राचा नामा पढईसिदुकाई

Information About This Book

Language: Thami

Nepali Title: Ansuko Sirani

English Title: The Pillow of Tears

Author: Komintal Thami

Artist: Ratan Ale

First Edition: 2007

Copies: 1,000

Publisher: Mother Tongue Pipal Pustak Project

MT PIPAL PUSTAK PROJECT Kathmandu

राफिलको सिरान

गाई काठमाडौंङाङ पढइसिसा राङादु बेञ्याङ गये खालाम्ङादु दुःख-सुख पालिको कथा

चित्रखेमुदु मीः रतन आले

गाईथेको नेम सुस्पा-क्षमावतीङाङ होदु। सुस्पा-क्षमावती ङासिदु ठाई दोलखा जिल्लाङाङ होदु। निको देशेङाङ्को स्कुलयिनीङ गये १२ कक्षा पास लोङुनुङ।

तो बेञ्याङ गाईनामा साकाले परिवार ताङिन। ताङ्सा बे तो स्याङ ताङिन। तो बेञ्याङ साकालेई गाईगाई,

"आप्राचा लोङनान, नान वै नाङ
आप्राचा लोङ्चा-लोङ्चा या",
ङायेङ्ङान। गये वै "निङ्को का खाम
गये कुतालेङ वै मातोर्तिनीङ लोङ्सा
दाङुन्दु" ङाहुनुङ।

त्याङ लिबी गाईगाई बेगाले जेखा
ठाईङाङ पढईसीसा याताङाले नाका-
नाका अनुभव साईसा मन आलियान।
तर निथेको परिवार नामा गाईगाई
गाप्तिनीङ आकुश्यापाली माहोक्थ्यो।

तुनिङ वै गाईथेको नाका अनुभव
साईसा मनगुरी जेखा-जेखा थाताले
याथ्यो। त्याङ लिबी गये दिगोरे आँट
काईनुङ त्याङ गये गाईको नेम्यिनीङ

दाबी-तिबी, योबी-नाबी याताङाले गये
साकाले नामा आकुश्या आमात्नुङ।

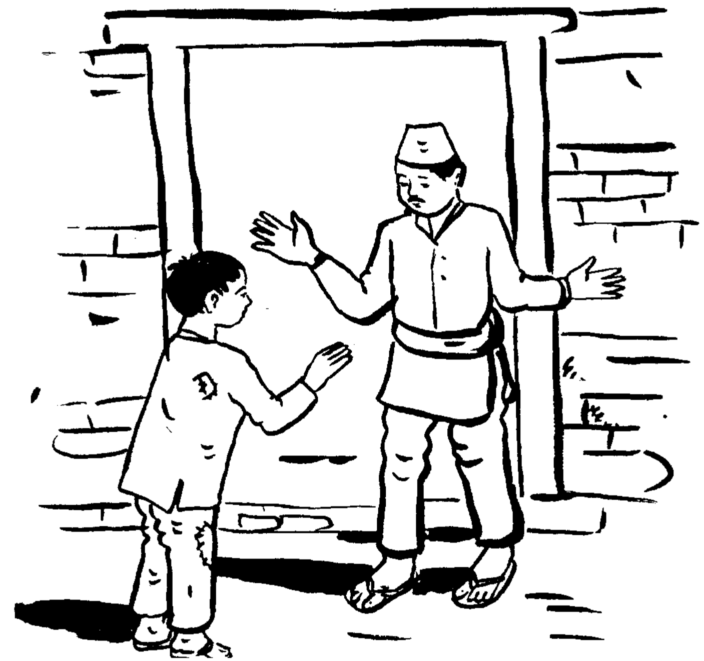

तोयिङ लिबी तोबाङये वै तोबाङये
थाङेङ्दुका आकुश्या गाईगाई पियेङ्नो।
गाईको नाका ठाईङाङ हेन्सा मन
गाप्चा-गाप्चा युवान।

तो बेज्याङ वै गाई लोङ्से दुङाङ

ताङ्ङान। त्याङ गये तो साकाले
आकुश्यापाली दिगोरे ठाईङाङ राहुनुङ।

त्याङ दिउनी गाई नाका ठाईङाङ
हेन्साकाई ठिक थाङान।

गाई बेगाले ठाईङाङ हेन्सास्याङ वै
रालेतान। तोयिङ लिबी गाई आपा नामा
काठमाडौदाई राङान।

काठमाडौदाई युङादु बेऱ्याङ गये
नानेङगुरी गाई दिकाचा थाङान उनिङ
थाङान। त्याङ लिबी नि गाईको आपा
नामा-नामा काठमाडौते युलेतिन।

नाका ठाईङाङ युसा बे युलेतीन, तर
निको च्यासा, तुन्सा ङाङ होक्सा ठाई
हारा वै मानिथ्यो। तोयिनीङ नि
काठमाडौ युलेत्ङा लिबी नि दिगोरे
होक्साङाङ आमीसा ठाई थादु

होटलङाङ नि होकिन।

लिबीस्याङ बसिन्टे नै नि स्रेकिन। तोयिङ नि आपा-चा पिरीङ लेतिन त्याङ उलाम्ङाङ चावाले होकिथ्यो।

तो बेञ्याङ नियै थासाईनुङ निको साकाले आकुश्या ताम्ताले, टाये सु गुईये निको साकाले आकुश्या हेनेङ्तोले। तो बेञ्याङ गाई मनदुङाङ आठे नै दुःखी थाङान। तो बेञ्याङ नि निस्का नुईसा ना क्रेप्सा थाईन। तो बेञ्याङ गाई ङाङ आपा थोन्बे थाईन।

त्याङ लिबी गाईगाई आपाये ङाङान "नान, नाङ्ये पढईसिसा माखालाम्नान, नान गुरी नि नेमदाई

हेन्को, पढईसिसा मनगुरी तोर्ताओ।"

तो बेञ्याङ गाई हारा वै माचिज्याङ्ङान। गाई सुमाका थाताले होक्ङान।

तोयिङ लिबी गाईको आपाये गाईगाई दिका सिन्धुपाल्चोक ईसीयेङदु ठाईङाङ्को बुबुको नेम (होटल) ङाङ याचिलेत्ङान। गये तोयिङ हाबी तो

बुबुकाई मानिथ्यो। तोबाङ होकेङ्दु ठाईको नामेगुरी साईलेहोक्ङाथ्यो। त्याङ तोबाङ होक्ङादु बेऱ्याङ गे थासाईनुङ तो वै थाङ्मी ईसीताले।

तो दिउनी टाये गाई तोते नै होक्ङान। तो बेऱ्याङ गाईको आपा गुरी खर्च (आकुश्या) दाङ्साकाई दिका उच्यापाको नेमदाई यालेहोक्थ्यो।

त्याङ बाठे स्याङ बसिन्टे गाईको आपा उच्यापाईनीङ उछिन्चाई आकुश्या वान्तोले गाईगाई पिङान।

त्याङ आपागुरी नेमदाई याहान। आपा नेमदाई यादु बेऱ्याङ गाई गुरी तो सिन्धुपाल्चोकको बुबुको नेमङाङ नै होक्ले होक्ङादुथ्यो। त्याङ लिबी तोउनीको टाये वै गाई तोते नै होक्ङान।

उखिङ वै थाहान त्याङ ईसा च्यईन तोयिङ लिबी गाई तोबाङ दिकाचा आमीङान।

गाई आमिले होक्ङादुथ्यो तो बेऱ्याङ गये निछेको साकाले दुःख त्याङ आपाङाङ आमाये लोङेङदु जेत,

गाईको हारा वै माहोदु नेम, त्याङ गाईको नाका अनुभव साईसा ईच्छा सम्झईतुङ्ले गाईगाई क्रेप्सा मन आलियान।

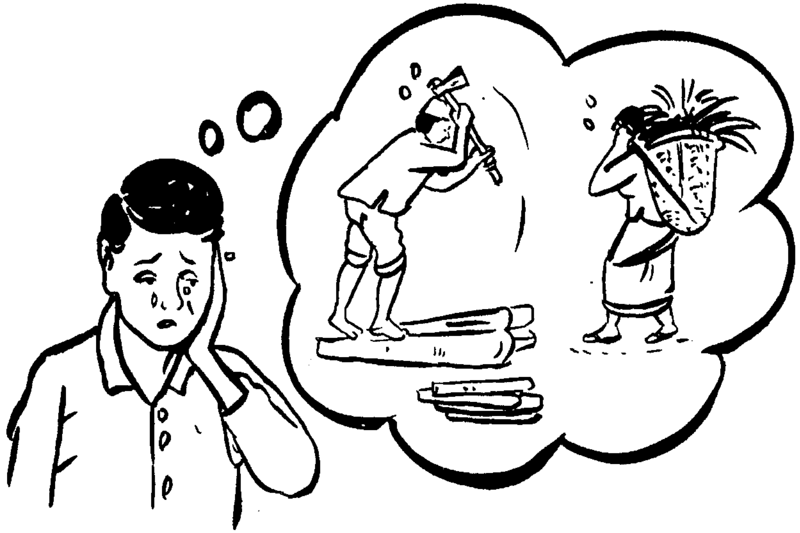

तो बेञ्याङ गाई आठे नै क्रेप्ताङाले रा हारा गाई आमीङादु ठाईको सिरानङाङ वै गाईको रापिल रोस्ताले त्याङ सिरान वै फोताले।

साच्चै ईसीको माईदु बेञ्याङ गाई उच्याचा हुचा उनिङ क्रेप्ङान बसिन्टेका।

त्याङ बसिन्टे थाहान गाई स्रेक्ङान। तो बेञ्याङ तोतेको बुबुये गाईको खेन क्रेप्ङादु उनिङ उखिङ खेन निहुतोले रा हारा तो बुबुये गाईगाई "आठे पिर लोङ्सा माजा, आप्राचा पढिसीताले

आप्राचा थाको माईदु" ङाङान।

तोयीङ लिबी गये दिका आँट काईनुङ। त्याङ लिबीस्याङ गाई दिका क्याम्पसङाङ याङान निस्उनी सुम्उनिका।

तोयीङ लिबी गाई दिका निको देशेङाङको मि नामा याताङाले होक्ङान

बालाजुङाङ। त्याङ लिबी गाई क्याम्पसङाङ याताङाले भर्नागुरी थाङान।

तर गाईको हारा वै मानिथ्यो हारा मानीले वै गाई तो बेञ्याङ तो मिको नेमईनीङ नै क्याम्पसङाङ याङाथ्यो।

तो बेञ्याङ गये हारा सोचाईङाथ्योन्या "गाई आप्राचा थाको माइदु, त्याङ गाईको नाका अनुभव साकालेकाई चिठेन्को माईदु।"

त्याङ लिबी गये नाकामान (मार्क टुरिन), नाकामाया (सारा स्न्याइडरम्यान)काई खालाम्नुङ। तोयिङ लिबी गुरी गये दिगोरे नेम (कोठा) दाङ्नुङ। तोबाङ्ये गाईगाई आहे नै सायता पियेङनो।

तोबाङ्पालीये गाई नामा बेगाले निको देशेङाङ्को हु-हुमी पालीकाई वै सायता पिले होकेङ्दु। तोबाङ्काई गये खालाम्तुङ्ले नानेङ गाई कातेका

रालेत्ताङाकी।

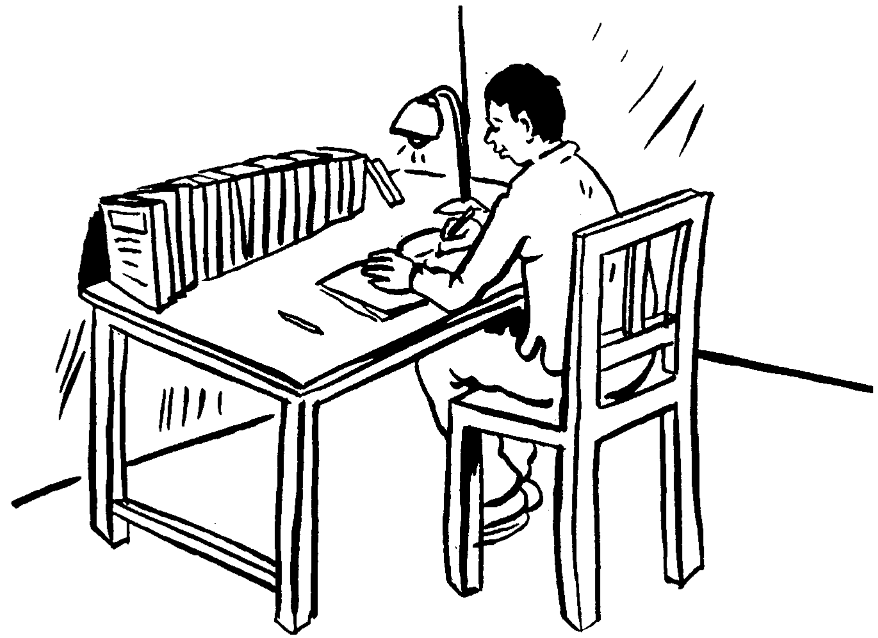

गये तो बेञ्याङ तोबाङ्काई माखालाम्नुङ्न्या नानेङ गाई हारा थाङाथ्यो तो गुरी गाईगाई वै थामानी। नागेङ गुरी गये नाका-नाका ठाईङाङ यातुङ्ले नाका-नाका अनुभव काईले होक्ङादु, आप्राचा थासाकाई।

नान लिबीङाङ गये हारा ङाहुन्दुन्या "गाईको साकाले बुबु-हु, तेते-हुमीये कुन्दु उलाम चुम्सिताले चावाले होक्निदु, निङ्ये तो उलाम नै चुम्सिताले चावाको माईदु, कुतालेङ्-कुतालेङ तो उलामते हारा-हारा दुःख खालामिन्या वै तो उलाम तोर्तासा माजा, त्याङ लिबी नि सफल थाईदु।"

थासा वे नानेङ्का गाई वै आप्राचा बे माथाताङाकी। नानेङगुरी गये नाका-नाका अनुभव काईतुङ्ले होक्ले होक्ङादु।

गाई आप्राचा माथाताङाकिले वै नान लिबी गाई हारा ङाहुन्दुन्या "दिका

मिकाई हारा थाहान्या बेगालेपालीये योहुदुको योहुदु लोङ्सा माजा, नियें थाङेङ्दुका सायता लोङ्को माईदु।" काङाङ होदु सिन्धुपाल्चोकङाङ को बुबु त्याङ नाकामान, नाकामायाये लोङेङ्दु उनिङ।

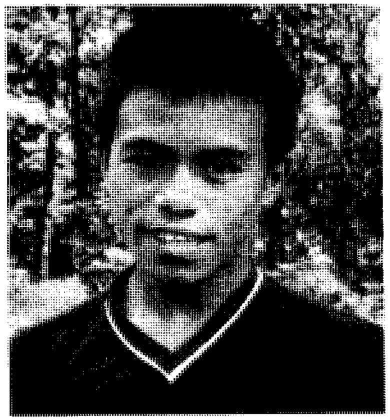

गाईको नामे कोमिन्ताल थामी (आक्याङ्मी)। गाई २०३८ असार ङाङ निक्ङान। गाईको नेम दोलखा जिल्ला, सुस्पा-क्षमावती, वडा नं· ५ ङाङ होदु। नानेङ गाई काठमाडौङाङ होक्ले होक्ङादु त्याङ नामा-नामा पढइसिले वै नाकामान, नाकामाया नामा जेत वै लोङ्ताङाले होक्ङादु।

आँसुको शिरानी

मेरो घर सुस्पा-क्षमावतीमा छ। सुस्पा-क्षमावती भन्ने ठाउँ दोलखा जिल्लामा पर्दछ। मैले १२ कक्षा सम्म हाम्रै गाउँको स्कूलमा पढें। जब मैले १२ कक्षा पास गरें, त्यो बेला म र मेरो परिवार एकदम खुशी भयौं र त्यो दिन सबै जना रमायौं। त्यो बेला मलाई सबैले "राम्रो गऱ्यौ, अझ राम्रो गर्दै जानु" भने। मैले पनि "म तपाईंहरूले भने जस्तै गर्न चाहन्छु र तपाईंहरूले भन्नुभएको कुरा कहिल्यै बिर्सन्न" भनें।

त्यसपछि मलाई अर्को ठूलो ठाउँमा पढ्न गएर नयाँ नयाँ अनुभव लिन मन लाग्यो। तर त्यसको लागि चाहिने जति पैसा मेरो परिवारसँग थिएन। तैपनि मेरो नयाँ अनुभव लिने इच्छा भने झन् झन् ठूलो हुँदैगयो।

त्यसपछि मैले वरपरका छिमेकीहरूसँग पैसा सापट मागें। उनीहरूले सक्ने जति पैसा मलाई दिए। मेरो नयाँ ठाउँमा जाने इच्छा पूरा हुँदै आईरहेको थियो। त्यतिबेला म मनमनै रमाएको थिएँ। सबैले दिएको पैसा एक ठाउँमा जम्मा गरें।

त्यसपछि म नयाँ ठाउँमा जान तयार भएँ। नौलो ठाउँमा जाने दिन पनि आएछ भन्दै दंग परें र बुबासँग काठमाण्डौं आएँ। काठमाण्डौंतिर आउँदै गर्दा मलाई अब एक्लै हुने भएँ जस्तो लाग्यो। हामी नौलो ठाउँ काठमाण्डौंमा त आईपुग्यौं तर हाम्रो खाने, बस्ने र सुत्ने ठाउँको कुनै ठेगान थिएन। राती हामी एउटा होटलमा बस्यौं।

भोलि पल्ट बिहान हामी उठ्यौं अनि हामी बुबा-छोरा बाहिर निस्क्यौं। बाटोमा हिंड्दै गर्दा हामीलाई थाहा भयो कि हाम्रो सबै पैसा हराएको रहेछ। त्यो थाहा पाएर हामी अक्क न बक्क भयौं। त्यो बेला हामी रुनु न हाँस्नु भयौं।

त्यसपछि मलाई बुबाले भन्नुभयो, "अब तैले पढ्न पाउँदैनस्, किनभने हाम्रो सबै पैसा हरायो। अब घर फर्कौं, पढ्ने मन चाहिँ छोडिदे।" त्यो बेला म केही नबोली चुपचाप बसिरहें।

त्यसपछि बुबाले मलाई सिन्धुपाल्चोकको एकजना दाइको होटलमा पुऱ्याउनुभयो। अनि मेरो बुबा मलाई त्यहाँ नै छोडेर काकाकोमा पैसा माग्न जानुभयो।

भोलि पल्ट थोरै पैसा ल्याएर मलाई दिनुभयो र बुबा घरतिर फर्कनु भयो। बुबा घरतिर फर्किंदा म त्यहीँ होटेलमा बसिरहेको थिएँ। त्यसपछि राती म त्यही होटेलमा खाना खाएर सुतें। सुत्ने बेलामा मलाई आफ्नो घरको दुःख अनि बुबा-आमाले गर्नु भएको दुःख सम्झेंर साहै नरमाइलो लाग्यो। त्यो बेला मलाई रुन मन लाग्यो र धेरै रोएँ। म बिहान सम्म नै रुँदै बसेछु। यतिसम्म कि आँसुले गर्दा म सुतेको ठाउँको सिरानी पनि भिजेछ। साँच्चै भन्नु पर्दा त्यो बेला म सानो बच्चा जस्तै रोएको थिएँ।

बिहान भएपछि म उठेँ। मेरो रोएको जस्तो अँध्यारो अनुहार देखेर होला त्यहाँको दाइले मलाई, "पीर नर्गनु, राम्ररी पढेर राम्रो मान्छे हुनुपर्छ" भन्नु भयो। त्यसपछि मैले एउटा आँट लिएँ र एउटा क्याम्पसमा २-३ चोटि गएँ र भर्नाको बारेमा बुझेँ। भर्ना भएपछि म बालाजुमा हाम्रो गाउँको एकजना मान्छेको कोठामा गएर बसेँ। म सँग केही नभए पनि त्यहाँबाट नै म क्याम्पस जान शुरू गरें। त्यसबेला म के सोच्थें भने, "भविष्यमा एउटा राम्रो मान्छे बन्नुपर्छ अनि नयाँ नयाँ अनुभव लिनुपर्छ। त्यसपछि आफ्नो गाउँको भाइबहिनीलाई सिकाउनु पर्छ।" मैले त्यस्तै गर्दै जानु पर्छ। अहिले पनि यो सोचाई मेरो मनमा आउँछ।

त्यसपछि मैले नाकामान, नाकामायालाई भेटें। उहाँहरूले मलाई सहयोग गर्नुभयो। अनि मैले एउटा कोठा खोजें। उहाँहरूले म जस्तै गाउँको अरूलाई पनि सहयोग गर्दै आउनु भएको रहेछ। अहिले पनि म उहाँहरूकै माध्यमबाट यहाँ सम्म आईपुगेको छु। अहिले म नयाँ नयाँ कुराहरू सिक्दैछु, असल मान्छे बन्नलाई।

दाजुभाइ दिदीबहिनीहरुलाई म के भन्न चाहन्छु भने, "जस्तोसुकै दुःख आई परे पनि आफूले समातेको बाटो छोड्नु हुँदैन। त्यसो गरेमा एकदिन हामी अवश्य सफल हुनेछौं।"

हुन त म पनि अहिले पूर्ण रुपमा सफल भएको छैन, तैपनि म के भन्न चाहन्छु भने, "एउटालाई दुःख पर्दा अर्कोले हेरेर बस्नु हुदैन। आफूले सक्ने सहयोग गर्नुपर्छ।" यहाँ सिन्धुपाल्चोकको दाइ, नाकामान र नाकामायाले गरे जस्तै।

THE PILLOW OF TEARS

My home is in Suspa-Kshamawoti which is in Dolakha district. I passed Class 12 from my village school. At that time, my family and I were very happy and on that day all of us celebrated. Everyone then said to me "You have done well, now keep on doing well!" and I replied "I want to do as you have said and never forget your advice."

After that I wanted to go to a bigger place to study and have many new experiences, but my family didn't have enough money for me to do this. Nevertheless, my desire for new experiences only grew.

After this I borrowed some money from my neighbourhood friends who lived around me. When I begged for money, they gave me as much as they could. I wanted more than ever to visit new places, and in my heart I was happier than ever. I gathered all the money that I had collected together.

Then I was ready to go to a new place. When the day to travel came around, I went with my father to Kathmandu. As we neared Kathmandu, I began to feel very alone. We had arrived in this unknown place called Kathmandu but we had no fixed address at which to stay, eat or sleep. So for one night we stayed in a hotel.

The next morning we got up and walked along the roads as father and son. At that moment we realised that we had lost all of our money, and we were completely beside ourselves and stunned. We were unable to cry or laugh.

At that point my father said to me "Well now you won't have the chance to study because of all our money is lost. Let's return home and you forget about this desire to study!" I stayed very silent, unable to speak.

My father then took me to a hotel run by a Thami friend from the district of Sindhupalchok, and leaving me there, he went off to borrow some money from our uncle.

The next day father brought a little money, and having given it to me, he returned home. While father returned home, I stayed at that hotel, and I even ate and slept there. As I was falling asleep I remembered all the suffering of my home and family, of

the efforts that my mother and father had gone to, and finding all this very painful I wanted to cry. I lay there all night crying, until it was morning. The pillow on which I lay was wet with tears. To be honest, I have to say that at that time I cried like a baby.

Then it was morning, and I got up. Having gotten up and seeing my tear-stained and heavy face, the owner of the hotel said "Don't worry, study well and you will be fine." So then I found some courage and went to a college a few times to better understand. Having enrolled, I went to go and stay with someone from our village who lived in Balaju, and even though I had nothing with me, I started studying at the campus. At that point I thought to myself the following, "I must be a good person and must seek out new and different experiences, and then I must teach my brothers and sisters from my village what I have learned." I must continue in this manner, and to this day the same thought lies in my heart.

After this I met Nakaman and Nakamaya, and they helped me find a place to live. They had also helped other people from my village like me. Still now, it is thanks to them that I have gotten to where I have. These days I thrive on new and exciting experiences, to improve myself.

After all this, I think that whatever path my brothers and sisters have chosen, they must continue on that road, even when there are difficulties along the way. We must not deviate from the path or change our minds, only this way will we succeed.

It's not that I'm great or anything, but even if I am not so good myself, what I think is that if somebody is suffering or has had bad luck, others should not look at them and gloat. On account of our shared humanity we should help and assist others as much as we can, in the manner that my friend from Sindhupalchok, as well as Nakaman and Nakamaya have done for me.

प्रश्नहरु

१. गाई हाराकाई काठमाडौ युङान?

२. गाई काठमाडौ रालेत्ङा लिबी गाईगाई हारा थाहान?

३. गाई काठमाडौ ङाङ सुम्उनीका सु नामा होक्ङान?

४. गाई हाराकाई क्रेप्ङान?

५. नानेङ गये हारा लोङ्ताङाले होक्ङादु?

६. निये नाका ठाईङाङ यईदु बेऽयाङ हारा हारा लोङ्को माईदु?

७. निङ्को विचारङाङ गये दुःख खालाम्ङादु बेऽयाङ गये हारा हारा लोङ्को माइथ्यो?

८. निङ्ये का कथायिनीङ हारा साईनीन?

९. गये नाकामान, नाकामायाकाई माखालाम्नुङ्न्या गाई नानेङ हारा थाङाथ्यो?

The Format of this Pipal Pustak book, as well as the Pipal Pustak series, originated with United Mission to Nepal (UMN)